

STALINIA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ

Toinen kommentti NKP:n keskuskomitean avoimeen kirjeeseen

13. SYYSKUUTA 1963

STALINIA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ

Toinen kommentti NKP:n keskuskomitean avoimeen kirjeeseen

Kansan päivälehden (*Renmin Ribao*)
ja Punalipun (*Hongqi*) artikkeli

(13. syyskuuta 1963)

Kysymys Stalinista on merkitykseltään maailmanlaajuinen. Se on herättänyt keskustelua kaikkien luokkien keskuudessa jokaisessa maassa, siitä keskustellaan tänään paljon eri luokkien ja niiden poliittisten puolueiden ja ryhmien omaksuttua siitä eri käsityksiä. Todennäköisesti tässä kysymyksessä ei voida päästä lopulliseen ratkaisuun tämän vuosisadan aikana. Todellinen yksimielisyys vallitsee kuitenkin kansainvälisen työväenluokan ja vallankumouksellisten kansojen enemmistön keskuudessa, jotka paheksuvat Stalinin täydellistä kieltämistä ja vaalivat yhä enemmän hänen muistoaan. Tämä pitää paikkansa myös Neuvostoliiton suhteen. Väittelymme NKP:n johtajien kanssa on väittelyä yhden poliittisen ryhmän kanssa. Toivomme saavamme heidät vakuuttuneiksi vallankumouksen asian edistämiseksi. Se on tarkoituksemme kirjoittaessamme tämän artikkelin.

Kiinan kommunistinen puolue on aina ollut sitä mieltä, että toveri Hrustshev oli väärässä kieltäessään Stalinin täydellisesti ”henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” verukkeella ja että hänellä oli muita vaikuttimia tehdessään niin.

KKP:n keskuskomitea huomautti kirjeessään kesäkuun 14. päivänä, että ”taistelu henkilökulttia vastaan” rikkoo täysin Leninin opetukset johtajien, puolueen, luokan ja joukkojen keskinäisistä suhteista ja horjuttaa kommunistista periaatetta demokraattisesta sentralismista.

NKP:n keskuskomitean avoimessa kirjeessä vältetään vastaamasta millään lailla meidän periaatteellisiin argumentteihimme. Siinä leimataan sen sijaan kiinalaiset kommunistit ”henkilökultin puolustajiksi ja Stalinin virheellisten aatteiden kaupustelijoiksi”.

Taistellessaan menshevikkejä vastaan Lenin sanoi: ”Se ei ole kiistelemistä, vaan sättimistä, kun ei vastata vastustajan periaatteelliseen väitteeseen, vaan leimataan hänet yksinomaan ’intoilijaksi’.”[1] NKP:n keskuskomitean avoimessa kirjeessään omaksuma asenne on täsmälleen samanlainen kuin menshevikkien asenne.

Vaikka avoimessa kirjeessä turvaudutaankin herjaukseen väittelyn sijasta, me puolustaudumme mieluummin vastaamalla siihen periaatteellisin argumentein ja varsin monin tosiasioin.

Suuri Neuvostoliitto oli ensimmäinen maa, jossa toteutui proletariaatin diktatuuri. Puolueen ja hallituksen ensimmäinen johtaja tässä valtiossa oli Lenin ja hänen kuolemansa jälkeen Stalin.

Leninin kuoleman jälkeen Stalinista tuli ei vain Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja hallituksen johtaja, vaan myös kansainvälisen kommunistisen liikkeen tunnustettu johtaja.

Vasta 46 vuotta on kulunut siitä, kun ensimmäinen sosialistinen valtio syntyi Lokakuun vallankumouksen myötä. Tästä ajasta lähes 30 vuotta Stalin oli tämän valtion johtaja. Olipa sitten kysymys proletariaatin diktatuurin historiasta tai kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiasta, niin Stalinin toiminnalla on siinä erittäin tärkeä asema.

KKP on ollut johdonmukaisesti sitä mieltä, että kysymys siitä, miten Stalinia arvioidaan ja miten häneen asennoidutaan ei ole pelkästään Stalinin arviointia koskeva kysymys. Tärkeintä on se, miten arvioidaan proletariaatin diktatuurin ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemukset Leninin kuoleman jälkeen.

Toveri Hrustshev kielsi täydellisesti Stalinin NKP:n 20. edustajakokouksessa. Hän ei neuvotellut etukäteen veljespuolueiden kanssa tästä periaatteellisesta kysymyksestä, joka koskee koko kansainvälistä kommunistista liikettä ja yritti jälkeen päin pakottaa ne hyväksymään tapahtuneen tosiasian. Jokaista, joka tekee Stalinista NKP:n johdon arvioinnista poikkeavan arvion syytetään ”henkilökultin puolustamisesta” sekä ”sekaantumisesta” NKP:n sisäisiin asioihin. Mutta kukaan ei voi kieltää proletariaatin diktatuurin historiallisten kokemusten kansainvälistä merkitystä tai sitä historiallista tosiasiaa, että Stalin oli kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtaja. Siksi kukaan ei voi kieltää, että Stalinin arviointi on koko kansainvälistä kommunistista liikettä koskeva tärkeä periaatteellinen kysymys. Millä perusteella NKP:n johtajat sitten kieltävät muita veljespuolueita tekemästä konkreettista erittelyä ja arviointia Stalinista?

Kiinan kommunistinen puolue on koko ajan vaatinut perinpohjaisen objektiivisen ja tieteellisen erittelyn tekemistä Stalinin ansioista, hyvistä ja huonoista puolista historiallisen materialismin pohjalta. KKP on vaatinut että historiaa on kerrottava totuudenmukaisesti ja vastustanut Stalinin kieltämistä subjektiivisesti, karkeasti ja jyrkästi. Tällainen kieltäminen oli mahdollinen vain muuttelemalla ja vääristelemällä historiaa, ts. historiallisen idealismin avulla.

Kiinan kommunistinen puolue on johdonmukaisesti ollut sitä mieltä, että Stalin todella teki virheitä, joilla oli ideologiset sa-

moin kuin yhteiskunnalliset ja historialliset juurensa. On välttämätöntä arvostella Stalinin tosiasiallisesti tekemiä virheitä (on myös paljon sellaisia virheitä, jotka on perusteettomasti luettu hänen syykseen) ja tehdä se oikealta kannalta ja oikein menetelmin. Mutta olemme johdonmukaisesti vastustaneet väärältä kannalta ja väärin menetelmin suoritettua Stalinin arvostelua.

Stalin taisteli tsarismia vastaan ja teki tunnetuksi marxismia Leninin elinaikana. Tultuaan Leninin johtaman bolshevikkipuolueen keskuskomitean jäseneksi hän osallistui taisteluun, joka valmisteli tietä vuoden 1917 vallankumoukselle. Lokakuun vallankumouksen jälkeen hän taisteli vallankumouksen hedelmien puolustamiseksi.

Stalin johti Leninin kuoleman jälkeen NKP:ta ja neuvostokansaa päättäväisessä taistelussa sekä kotimaisia että ulkopuolisia vihamiehiä vastaan ja puolusti ja lujitti maailman ensimmäistä sosialistista valtiota.

Stalinin johdolla NKP ja neuvostokansa lujittivat sosialistista teollisuutta ja kollektiivista maataloutta. Stalinin johdolla neuvostokansa saavutti suuria voittoja sosialistisessa rakennustyössä.

Stalinin johdolla NKP, neuvostokansa ja neuvostoarmeija saavuttivat suuren voiton vaikeassa ja katkerassa sodassa fasismia vastaan.

Stalin puolusti ja kehitti marxismi-leninismiä taistelussa erilaisia opportunismin muotoja vastaan, trotskilaisia, zinovjevilaisia, buharinilaisia ja muita porvariston asiamiehiä vastaan.

Stalin antoi korvaamattoman panoksensa kansainvälisen kommunistisen liikkeen hyväksi lukuisin teoreettisin kirjoituksin, jotka ovat kuolemattomia marxilais-leniniläisiä teoksia.

Stalinin johdolla neuvostopuolue ja -kansa noudattivat ulkopolitiikkaa, joka oli kokonaisuudessaan proletaarisen internationalismin mukaista, ja suureksi avuksi kaikkien kansojen — myös Kiinan kansan — vallankumoukselliselle taistelulle.

Stalin kulki historian kehityksen eturivissä johtaen taistelua ja oli imperialistien ja kaikkien taantumuksellisten leppymätön vihollinen.

Stalinin toiminta oli läheisesti yhteydessä suuren NKP:n ja suuren neuvostokansan taistelujen kanssa eikä sitä voi erottaa koko maailman kansojen vallankumouksellisista taisteluista.

Stalinin elämä oli suuren marxilais-leniniläisen, suuren proletaarisen vallankumouksellisen elämä.

Stalinin teot neuvostokansan ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen hyväksi ovat ansiokkaat. Mutta samalla Stalin, suuri marxilais-leniniläinen ja proletaarinen vallankumouksellinen, teki myös eräitä virheitä. Jotkut virheet olivat periaatteellisia ja jotkut käytännön työn kuluessa tehtyjä. Jotkut virheet olisi voitu välttää, toiset taas olivat tuskin vältettävissä aikana, jolloin proletariaatin diktatuurilla ei ollut mitään aikaisempia käytännön kokemuksia ohjenuoranaan.

Ajattelutavassaan Stalin poikkesi eräissä kysymyksissä dialektisesta materialismista ja lankesi metafysiikkaan ja subjektivismiin. Tämän vuoksi hän joutui joskus erilleen todellisuudesta ja joukoista. Kun käytiin taistelua sekä puolueen sisä- että ulkopuolella Stalin ei tietyissä tapauksissa ja tietyissä kysymyksissä osannut erottaa toisistaan ristiriitojen kahta laatua, jotka ovat luonteeltaan erilaisia: ristiriidat meidän ja vihollisen välillä sekä ristiriidat kansan keskuudessa. Hän ei myöskään osannut aina erottaa erilaisia menetelmiä niiden ratkaisemiseksi. Stalinin johtamassa työssä vastavallankumouksen nujertamiseksi monia vastavallankumouksellisia rangaistiin asianmukaisesti.

Samaan aikaan tuomittiin kuitenkin väärin myös aivan viattomia ihmisiä. Kun toimintaa vastavallankumouksellisten nujertamiseksi voimistettiin vuosina 1937 ja 1938, tehtiin virheitä. Puolueen ja hallituksen organisaatiota koskevassa kysymyksessä Stalin ei soveltanut täydellisesti proletaarista demokraattista sentralismia ja rikkoi sitä jossakin määrin. Hän teki joitakin virheitä hoitaessaan suhteita veljespuolueisiin ja -maihin ja antoi joitakin huonoja neuvoja kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle. Nämä virheet aiheuttivat eräitä menetyksiä Neuvostoliitolle ja kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle.

Stalinin ansiot ja virheet ovat kysymyksiä, jotka kuuluvat historialliseen ja objektiiviseen todellisuuteen. Niiden erittely osoittaa, että hänen ansionsa olivat painavampia kuin hänen puutteensa. Hän oli pääasiassa oikeassa ja hänen virheensä olivat toissijaisia. Kun tehdään yhteenvetoa Stalinin ajattelusta ja työstä, jokainen rehellinen historiaa kunnioittava kommunisti ottaa varmasti ensin huomioon Stalinin pääasialliset puolet. Kun arvioidaan Stalinin tekemiä virheitä ja päästään oikeaan selvyyteen niiden suhteen, ei saa unohtaa, mikä Stalinin elämässä oli ensisijaista. Ensisijaista oli marxismi-leninismi, jota hän puolusti ja kehitti.

Olisi hyödyllistä pitää Stalinin tekemiä virheitä (jotka olivat vain toissijaisia) historiallisina opetuksina. Näin Neuvostoliiton ja muiden maiden kommunistit voisivat pitää niitä varoittavina esimerkkeinä ja välttyä samojen virheiden toistamiselta ja tehdä vähemmän virheitä. Sekä myönteiset että kielteiset esimerkit ovat hyödyksi kaikille kommunisteille, mikäli ne osataan ottaa varteen oikealla tavalla ja mikäli ne noudattavat historiallista totuutta eivätkä vääristele sitä.

Lenin huomautti useaan kertaan, että marxilaiset erosivat täysin II Internationaalin revisionisteista siinä tavassa, jolla he suhtautuivat Bebelin ja Rosa Luxemburgin kaltaisiin ihmisiin, jotka

kaikista virheistään huolimatta olivat suuria proletaarisia vallankumouksellisia. Marxilaiset eivät pyrkineet peittelemään tällaisten ihmisten virheitä, vaan oppivat tällaisten esimerkkien kautta ”välttämään niitä ja vastaamaan vallankumouksellisen marxilaisuuden tiukimpia vaatimuksia”.[2] Revisionistit puolestaan nostivat valtavan metelin Bebelin ja Rosa Luxemburgin virheistä. Revisionisteja ivaten Lenin lainasi tässä yhteydessä erästä venäläistä eläinsatua. ”Kotkat voivat lentää matalammalla kuin kanat, mutta kanat eivät kykene koskaan kohoamaan kotkien korkeudelle”.[3] Bebel ja Rosa Luxemburg olivat ”suuria kommunisteja” ja virheistään huolimatta he pysyivät kotkina, kun taas revisionistit olivat parvi ”kanoja” ”työväenliikkeen takapihalla, lantatunkioitten keskellä”.[4]

Bebelin ja Rosa Luxemburgin historiallinen rooli ei suinkaan ole verrattavissa Stalinin asemaan. Stalin oli proletariaatin diktatuurin ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen suuri johtaja kokonaisen historiallisen aikakauden. Siksi häntä on arvioitava huolellisemmin.

NKP:n johtajat ovat syyttäneet Kiinan kommunistista puoluetta Stalinin ”puolustamisesta”. Aivan, me todellakin puolustamme Stalinia. Kun Hrustshev vääristelee historiaa ja kieltää täydellisesti Stalinin, niin luonnollisesti meidän väistämättömänä velvollisuutenamme on astua esiin ja puolustaa häntä kansainvälisen kommunistisen liikkeen etujen mukaisesti.

Kun Kiinan kommunistinen puolue puolustaa Stalinia, se puolustaa hänen oikeita puoliaan. Se puolustaa Lokakuun vallankumouksen myötä syntyneen ensimmäisen sosialistisen valtion taistelun kunniakasta historiaa. Se puolustaa NKP:n taistelun kunniakasta historiaa. Se puolustaa kansainvälisen kommunistisen liikkeen arvovaltaa työtätekevän kansan keskuudessa kautta maailman. Lyhyesti sanoen se puolustaa marxismi-leninismin teoriaa ja käytäntöä. Näin eivät tee ainoastaan kiinalaiset

kommunistit, vaan kaikki marxismi-leninismille omistautuneet kommunistit, kaikki järkkymättömät vallankumoukselliset ja kaikki oikeamieliset ihmiset ovat tehneet samoin.

Stalinia puolustaessamme emme puolusta hänen virheitään. Kauan sitten kiinalaiset kommunistit saivat ensikäden kokemuksia eräistä hänen virheistään. Joidenkin KKP:ssa aika ajoin ilmenneiden ”vasemmisto”- ja oikeisto-opportunististen linjojen syntyyn vaikuttaneet kansainväliset tekijät juonsivat juurensa joistakin Stalinin tekemistä virheistä. Kaksikymmentäluvun lopulta 40-luvun puoliväliin saakka kiinalaiset marxilais-leniniläiset vastustivat Mao Tsetungin johdolla Stalinin virheistä johtuneita vaikutuksia. He löivät asteittain ”vasemmisto”- ja oikeisto-opportunistiset virheelliset linjat ja johtivat lopulta Kiinan vallankumouksen voittoon.

Mutta koska eräät kiinalaiset toverit hyväksyivät ja sovelsivat joitakin Stalinin esittämistä virheellisistä ajatuksista, meidän kiinalaisten oli kannettava siitä vastuu. Niinpä taistelussaan ”vasemmisto”- ja oikeisto-opportunismia vastaan puolueemme arvostelikin ainoastaan omia erehtyneitä tovereitaan. Se ei koskaan asettanut syytä Stalinin kannettavaksi. Arvostelumme tarkoituksena oli tehdä ero oikean ja väärän välillä, ottaa niistä asianmukaisesti oppia ja edistää vallankumousta. Me kehoitimme erehtyneitä tovereita oikaisemaan virheensä. Jos he eivät tehneet tätä, niin odotimme kunnes heidän oma käytännön kokemuksensa herätti heidät asteittain, paitsi silloin kun he ryhtyivät organisoimaan salaisia ryhmiä luvattomaan ja hajoittavaan toimintaan. Menetelmämme oli puolueen sisäisen kritiikin ja itsekritiikin oikea menetelmä. Lähdimme yhtenäisyyden halusta ja pääsimme uuteen yhtenäisyyteen uudella pohjalla kritiikin ja taistelun avulla ja saavutimme hyviä tuloksia. Mielestämme nämä olivat kansan keskuudessa ilmeneviä ristiriitoja eikä vihollisemme ja meidän välisiä ristiriitoja. Sen vuoksi meidän oli käytettävä

edellä mainittua menetelmää.

Kuinka toveri Hrustshev ja NKP:n muut toverit ovat asennoituneet Staliniin NKP:n 20. edustajakokouksen jälkeen?

He eivät ole tehneet perusteellista historiallista ja tieteellistä arviota Stalinin elämästä ja työstä, vaan ovat kokonaan kieltäneet hänet. He eivät ole tehneet mitään eroa oikean ja väärän välillä. He eivät ole kohdelleet Stalinia toverina, vaan vihollisena.

He eivät ole soveltaneet kritiikin ja itsekritiikin menetelmää tehdäkseen kokemuksista yhteenvedon, vaan syyttäneet Stalinia kaikista virheistä tai lukeneet hänen syykseen ”erehdykset”, joita he ovat mielivaltaisesti keksineet.

He eivät ole esittäneet tosiseikkoja eivätkä selvittäneet asioita järkisyihin perustuen, vaan tehneet demagogisia henkilökohtaisia hyökkäyksiä Stalinia vastaan hämätäkseen ihmisiä.

Hrustshev on parjannut Stalinia ”murhaajaksi”, ”rikolliseksi”, ”rosvoksi”[5], ”uhkapeluriksi”, ”Iivana Julman kaltaiseksi hirmuvaltiaaksi”, ”Venäjän historian suurimmaksi diktaattoriksi”, ”houkaksi”[6], ”idiootiksi”[7] jne. Kun meidän on pakko siteerata kaikkea tätä siivotonta, vulgääriä ja pahansuopaa kieltä, meillä on täysi syy pelätä sen likaavan kynämme ja paperimme.

Hrustshev on parjannut Stalinia ”Venäjän historian suurimmaksi diktaattoriksi”. Eikö tämä merkitse, että neuvostokansa eli 30 pitkää vuotta ”Venäjän historian suurimman diktaattorin” tyrannisoimana eikä sosialistisessa järjestelmässä? Suuri neuvostokansa ja maailman vallankumoukselliset kansat ovat täysin eri mieltä tästä parjauksesta!

Hrustshev on parjannut Stalinia ”Iivana Julman kaltaiseksi hirmuvaltiaaksi”. Eikö tämä siis merkitse, että suuren NKP:n ja

suuren neuvostokansan maailman kansoille yli 30 vuoden ajan antama kokemus ei ole ollutkaan kokemusta proletariaatin diktatuurista, vaan kokemusta elämästä feodaalisen ”hirmuvaltiaan” vallan alla? Suuri neuvostokansa, neuvostoliittolaiset kommunistit ja koko maailman marxilais-leniniläiset ovat täysin eri mieltä tästä parjauksesta!

Hrustshev on parjannut Stalinia ”rosvoksi”. Eikö tämä merkitse että maailman ensimmäistä sosialistista valtiota johti pitkän aikaa ”rosvo”? Suuri neuvostokansa ja maailman marxilais-leniniläiset ovat täysin eri mieltä tästä parjauksesta!

Hrustshev on parjannut Stalinia ”murhaajaksi”. Eikö tämä merkitse sitä, että kansainvälisellä kommunistisella liikkeellä oli vuosikymmeniä ”murhaaja” opettajanaan? Koko maailman kommunistit, myös neuvostoliittolaiset kommunistit, ovat täysin eri mieltä tästä parjauksesta!

Hrustshev on parjannut Stalinia ”uhkapeluriksi”. Eikö tämä merkitse sitä, että vallankumouksellisilla kansoilla oli ”uhkapeluri” lipunkantajanaan imperialismin ja taantumuksen vastaisissa taisteluissa? Maailman kaikki vallankumoukselliset kansat, myös neuvostokansa, ovat täysin eri mieltä tästä parjauksesta!

Se, että Hrustshev parjaa Stalinia näin, on neuvostokansan karkeata solvaamista, NKP:n, neuvostoarmeijan, proletariaatin diktatuurin ja sosialistisen järjestelmän kansainvälisen kommunistisen liikkeen, koko maailman vallankumouksellisten kansojen ja marxismi-leninismin karkeata solvaamista.

Mihin asemaan Hrustshev, joka osallistui puolueen ja valtion johtoon Stalinin kaudella, asettaa itsensä herjatessaan Stalinia suureen ääneen? ”Murhaajan” vai ”rosvon” rikoskumppaniksi? Vaiko samanlaiseksi ”houkaksi” tai ”idiootiksi”?

Mitä eroa on Hrustshevin Staliniin kohdistamien herjausten

ja imperialistien sekä eri maiden taantumuksellisten ja kommunismin luopioitten esittämien herjausten välillä? Miksi moinen syvä viha Stalinia kohtaan? Miksi hyökkäätte häntä vastaan kiivaammin kuin vihollista vastaan?

Herjatessaan Stalinia Hrustshev itse asiassa tuomitsee neuvostojärjestelmän ja neuvostovaltion. Hän tekee sen vielä jyrkemmin kuin Kautskyn, Trotskin, Titon ja Djilasin kaltaiset luopiot.

Ihmisten olisi lainattava seuraavaa kohtaa NKP:n keskuskomitean avoimesta kirjeestä ja kysyttävä Hrustshevilta itseltään: ”Kuinka he voivat sanoa sellaista suuren Leninin puolueesta, sosialismin emämaasta, kansasta, joka ensimmäisenä maailmassa suoritti sosialistisen vallankumouksen, puolusti suuria saavutuksiaan mitä katkerimmissa taisteluissa kansainvälistä imperialismia ja kotimaista vastavallankumousta vastaan ja suorittaa sankaruudella ja kiintymyksellä ihmetöitä kommunismin rakentamisen puolesta täyttäen rehellisesti internationalistisen velvollisuutensa maailman työtätekeviä kohtaan!”

Kirjoituksessaan ”Sättimisen poliittisesta merkityksestä” Lenin sanoi: ”Parjaus politiikassa peittää usein ideologisen sisällön täydellisen puuttumisen, avuttomuuden ja kyvyttömyyden, parjaajan kiusallisen kyvyttömyyden”. Eikö asianlaita olekin juuri näin NKP:n johtajien suhteen, jotka tuntiessaan Stalinin haamun alati kummittelevan mielessään yrittävät peittää täydellisen periaatteettomuutensa, avuttomuutensa ja kiusallisen kyvyttömyytensä parjaamalla Stalinia?

Neuvostokansan suuri enemmistö paheksuu tällaista Stalinin parjaamista. He vaalivat yhä enemmän Stalinin muistoa. NKP:n johtajat ovat vakavalla tavalla eristäytyneet joukoista. He tuntevat aina olevansa Stalinin haamun uhkaamia, mikä ilmaisee laajojen joukkojen suurta tyytymättömyyttä Stalinin täydellistä

kieltämistä kohtaan. Tähän mennessä Hrustshev ei ole uskaltanut näyttää neuvostokansalle eikä muille sosialistiseen leiriin kuuluville kansoille salaista, Stalinin täydellisesti kieltävää selontekoa, jonka hän esitti NKP:n 20. edustajakokoukselle. Se on selonteko, joka ei siedä päivänvaloa, ja sen paljastuminen joukoille olisi kohtalokasta revisionisteille.

Erityisen merkillepantavaa on se, että NKP:n johtajat suhtautuvat Eisenhoweriin, Kennedyyn ja heidän kaltaisiinsa ”kunnioituksella ja luottamuksella”.[8] He parjaavat Stalinia ”Iivana Julman kaltaiseksi hirmuvaltiaaksi” ja ”Venäjän historian suurimmaksi diktaattoriksi”. Samalla he mairittelevat sekä Eisenhoweria että Kennedyä sanoen ”Amerikan kansan ehdottoman enemmistön kannattavan” näitä.[9] He parjaavat Stalinia ”idiootiksi”, mutta ylistävät Eisenhoweria ja Kennedyä ”järkeviksi”! Toisaalta he panettelevat ilkeämielisesti suurta marxisti-leninistiä, suurta proletaarista vallankumouksellista ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen suurta johtajaa, ja toisaalta he ylistävät imperialismin päämiehiä. Onko mahdollista, että näiden ilmiöiden välinen yhteys on pelkästään satunnainen eikä väistämätön seuraus marxismi-leninismin pettämisestä?

Hrustshevin pitäisi muistaa, että Moskovassa tammikuussa 1937 hän itse tuomitsi joukkokokouksessa aivan oikein ne, jotka olivat hyökänneet Stalinia vastaan. Hän sanoi: ”Nostaessaan kätensä toveri Stalinia vastaan he nostivat sen meitä kaikkia vastaan! Nostaessaan kätensä toveri Stalinia vastaan he nostivat sen Marxin, Engelsin ja Leninin oppeja vastaan!” Hrustshev itse ylisti toistuvasti Stalinia ”suuren Leninin läheiseksi ystäväksi ja taistelutoveriksi”[10], ”ihmiskunnan suurimmaksi neroksi, opettajaksi ja johtajaksi”[11] ja ”suureksi alati voitolliseksi marsalkaksi”[12], ”kansan vilpittömäksi ystäväksi”[13] ja ”omaksi isäkseen”.[14]

Kesäkuun 6. päivänä 1937, Moskovan 5. puoluekonferenssissa Hrustshev julisti:

> Puolueemme on armottomasti murskaava kavaltajien ja pettureiden joukon ja tuhoava kaikki trotskilais-oikeistolaiset jäännökset... Tämän takeena on keskuskomiteamme järkkymätön johto, johtajamme toveri Stalinin järkkymätön johto... Tulemme tuhoamaan viholliset täysin — viimeiseen mieheen — ja sirottamaan heidän tuhkansa tuuleen.

Kesäkuun 8. päivänä 1938, Kievin maakunnan 4. puoluekonferenssissa Hrustshev julisti:

”Jakirit, Baljitskit, Lubtshenkit, Zatonskit ja muut roskajoukkoon kuuluvat halusivat tuoda puolalaisia tilanherroja Ukrainaan. He halusivat tuoda tänne saksalaisia fasisteja, tilanherroja ja kapitalisteja. Olemme tuhonneet huomattavan määrän vihollisiamme, mutta emme vielä kaikkia. Siksi on välttämätöntä olla varuillaan. Meidän on pidettävä vankasti mielessämme Stalinin sanat, että niin kauan kuin olemme kapitalistien saartamia, vakoilijoita ja sabotoijia salakuljetetaan maahamme.”

Miksi Hrustshev, joka oli puolueen ja valtion johdossa Stalinin kaudella ja joka tuki ja toteutti aktiivisesti vastavallankumouksellisten nujertamista, kieltää kaiken tuolloin tehdyn ja vierittää syyn kaikista virheistä vain Stalinin kannettavaksi pesten oman maineensa?

Kun Stalin teki virheen hän pystyi arvostelemaan itseään. Hän oli esimerkiksi antanut joitakin huonoja neuvoja, jotka koskivat Kiinan vallankumousta. Kiinan vallankumouksen voiton jälkeen hän myönsi erehtyneensä. Stalin myönsi myös tehneensä eräitä virheitä puolueen rivien puhdistustyössä. Se käy ilmi hänen selonteostaan NKP(b):n 18. edustajakokoukselle v. 1939.

Mutta entä Hrustshev? Hän ei yksinkertaisesti tiedä, mitä itsekritiikki on. Hän ei tee muuta kuin vierittää syyn muitten niskoille ja vaatii itselleen kaiken kunnian.

Ei ole ihme, että Hrustshev ryhtyi näihin toimenpiteisiin samoihin aikoihin kun nykyajan revisionismi alkoi nostaa päätään. Lenin arvosteli v. 1915 II Internationaalin revisionisteja marxismin pettämisestä: ”Meidän aikanamme unhoitettujen sanojen, kadotettujen periaatteiden, nurinmenneiden maailmankatsomusten sekä syrjään työnnettyjen päätöslauselmien ja juhlallisten lupausten aikana sitä ei kannata ihmetellä”.[15]

Tapahtumain kulku NKP:n 20. edustajakokouksen jälkeen on osoittanut että NKP:n johdon suorittamalla Stalinin täydellisellä kieltämisellä on ollut äärimmäisen vakavia seurauksia.

Se on tarjonnut imperialisteille ja kaikkien maiden taantumuksellisille ylen määrin neuvostovastaista ja kommunismin vastaista aineistoa. Pian NKP:n 20. edustajakokouksen jälkeen imperialistit käyttivät hyväkseen Hrustshevin Stalinin vastaista selontekoa nostattaen maailmanlaajuisen mieltenkuohun Neuvostoliittoa ja kommunismia vastaan. Imperialistit, kaikkien maiden taantumukselliset, Titon ryhmittymä ja erilaiset opportunistit käyttivät heti tilaisuutta hyväkseen hyökätäkseen Neuvostoliittoa, sosialistista leiriä ja eri maiden kommunistisia puolueita vastaan. Siten monet veljespuolueet ja veljesmaat joutuivat vakaviin vaikeuksiin.

NKP:n johdon Stalinin vastainen kampanja antoi kauan poliittisessa umpikujassa ja eristettynä olleille trotskilaisille mahdollisuuden ryhtyä jälleen toimintaan ja vaatia Trotskin ”arvon palauttamista”. Marraskuussa 1961 NKP:n 22. edustajakokouksen päätyttyä niin sanotun IV Internationaalin kansainvälinen sihteeristö lähetti kirjeen NKP:n 22. edustajakokoukselle ja sen uudelle keskuskomitealle. Kirjeessä todettiin Trotskin sanoneen

v. 1937, että Stalinin uhrien kunniaksi pystytettäisiin vielä muistomerkki. Kirjeessä sanottiin edelleen: ”tänään tämä ennustus on toteutunut. Edustajakokouksenne edessä puolueenne ensimmäinen sihteeri on luvannut, että tämä muistomerkki pystytetään”. Kirjeessä esitettiin nimenomainen vaatimus, että Trotskin nimi ”kaiverrettaisiin kultakirjaimin Stalinin uhrien kunniaksi pystytettävään muistomerkkiin”. Trotskilaiset eivät lainkaan salanneet riemuaan. He julistivat, että NKP:n johdon aloittama Stalinin vastainen kampanja oli ”avannut oven trotskilaisuudelle” ja ”on suureksi avuksi trotskilaisuuden ja sen järjestön — IV Internationaalin — etenemiselle”.

Kun NKP:n johto kielsi täydellisesti Stalinin, sillä oli vaikuttimia, jotka eivät siedä päivänvaloa.

Stalin kuoli v. 1953. Kolme vuotta myöhemmin NKP:n johtajat kohdistivat kiivaan hyökkäyksen häntä vastaan 20. edustajakokouksessa ja kahdeksan vuotta hänen kuolemansa jälkeen he tekivät saman 22. edustajakokouksessa. He siirsivät hänen maalliset jäännöksensä pois Leninin mausoleumista ja polttivat ne. Toistaessaan kiivaat hyökkäyksensä Stalinia vastaan NKP:n johtajat halusivat tuhota tämän suuren proletaarisen vallankumouksellisen lähtemättömän vaikutuksen Neuvostoliiton ja koko maailman kansojen mielistä. He halusivat valmistaa tietä Stalinin puoltaman ja edelleen kehittämän marxismi-leninismin kieltämiselle ja revisionistisen linjan soveltamiselle kaikilla aloilla. He aloittivat revisionistisen linjansa juuri 20. edustajakokouksessa ja se muodostui järjestelmälliseksi 22. edustajakokouksessa. Tosiasiat ovat osoittaneet selvästi, että heidän suorittamansa imperialismia, sotaa ja rauhaa, proletaarista vallankumousta ja proletariaatin diktatuuria, vallankumousta siirtomaissa, proletaarista puoluetta jne. koskevien marxilais-leniniläisten teorioitten revisiointi liittyi erottamattomasti Stalinin täydelliseen kieltämiseen.

”Henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” varjolla NKP:n johto yrittää kieltää Stalinin täydellisesti.

Ryhtyessään ”taisteluun henkilökulttia vastaan” NKP:n johtajat eivät pyri pitämään yllä sitä, mitä he nimittävät ”puolue-elämän leniniläisiksi normeiksi ja johtoperiaatteiksi”. Päinvastoin he loukkaavat Leninin oppeja johtajien, puolueen, luokan ja joukkojen keskinäisistä suhteista ja toimivat puolueen demokraattisen sentralismin periaatetta vastaan.

Marxilais-leniniläiset ovat sitä mieltä, että jos proletariaatin vallankumouksellinen puolue on todella työväenluokan taistelun etujoukko, niin sen on hoidettava oikealla tavalla johtajien, puolueen, luokan ja joukkojen keskinäiset suhteet ja järjestäydyttävä demokraattisen sentralismin periaatteen mukaisesti. Sellaisella puolueella on oltava tiivis johtoydin, johon kuuluu pitkään koeteltuja johtajia, jotka kykenevät soveltamaan marxismi-leninismin yleispäteviä totuuksia vallankumouksen konkreettiseen käytäntöön.

Proletaarisen puolueen johtajat — olipa kysymys keskuskomitean tai paikalliskomiteoitten jäsenistä — nousevat esiin joukkojen keskuudesta luokkataistelun ja vallankumouksellisten joukkoliikkeiden edetessä. He ovat todella uskollisia joukoille, heillä on läheiset siteet niihin, ja he osaavat oikealla tavalla tiivistää joukkojen aatteet ja toteuttaa ne käytännössä. Sellaiset johtajat ovat proletariaatin todellisia edustajia ja joukkojen tunnustamia. Sellaiset johtajat ovat osoituksena proletaarisen puolueen poliittisesta kypsyydestä ja juuri siinä on proletariaatin asian voiton toivo.

Lenin oli ehdottomasti oikeassa sanoessaan, että ”yksikään luokka historiassa ei ole saavuttanut herruutta nostamatta esiin omia poliittisia johtajiaan, parhaita edustajiaan, jotka kykenevät järjestämään liikkeen ja johtamaan sitä”.[16] Hän sanoi myös:

”Kokeneitten ja vaikutusvaltaisten puoluejohtajien kouluttaminen on pitkällinen ja vaikea tehtävä. Mutta ilman sitä proletariaatin diktatuuri, sen ’tahdon yhtenäisyys’ jää fraasiksi”.[17]

Kiinan kommunistinen puolue on pitänyt kiinni joukkojen ja yksilöiden osuutta historiassa koskevista marxilais-leniniläisistä opeista sekä johtajien, puolueen, luokan ja joukkojen keskinäisiä suhteita koskevista marxilais-leniniläisistä opeista ja noudattanut demokraattista sentralismia puolueessa. Meillä on aina ollut kollektiivinen johto, mutta samalla olemme vastustaneet johtajien merkityksen väheksymistä. Toisaalta olemme aina taistelleet yksilöitten epärehellistä ja liiallista ylistämistä ja heidän osuutensa ylikorostamista vastaan. Jo vuonna 1949 Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitea päätti toveri Mao Tsetungin ehdotuksesta kieltää puolueen johtohenkilöiden syntymäpäivien julkisen viettämisen ja kaupunkien, katujen tai yritysten nimeämisen heidän mukaansa.

Tämä johdonmukainen ja oikea suhtautumistapamme on tyystin erilainen kuin NKP:n johdon ”taistelu henkilökulttia vastaan”.

Vaikka NKP:n johtajat väittävät haluavansa edistää demokratiaa, harjoittaa kollektiivista johtoa ja vastustaa yksilöiden osuuden liioittelua ”taistelussa henkilökulttia vastaan”, käy yhä selvemmäksi että tämä ei ole totta. NKP:n johtajilla on muita vaikuttimia.

Mikä on olennaista heidän ”taistelussaan henkilökulttia vastaan”? Lyhyesti seuraavat seikat:

1. ”Henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” verukkeella asettaa Stalin, puolueen johtaja sekä puoluejärjestö, proletariaatti ja kansanjoukot toisiaan vastaan.

2. ”Henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” varjolla tahrata proletaarinen puolue, proletariaatin diktatuuri ja sosialistinen

järjestelmä.

3. ”Henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” verukkeella vahvistaa omaa asemaansa ja hyökätä marxismi-leninismille uskollisia vallankumouksellisia vastaan jotta viimein revisionistiset vehkeilijät voivat anastaa puolueen ja valtion johdon.

4. ”Henkilökuntia vastaan käytävän taistelun” verukkeella sekaantua veljespuolueiden ja veljesmaiden sisäisiin asioihin ja pyrkiä syrjäyttämään niiden johto omien tarkoitusperiensä mukaisesti.

5. ”Henkilökuntia vastaan käytävän taistelun” verukkeella hyökätä marxismi-leninismiä noudattavia veljespuolueita vastaan ja hajoittaa kansainvälistä kommunistista liikettä.

Hrustshevin aloittama ”taistelu henkilökuntia vastaan” on halveksittavaa poliittista juonittelua. Marxin kuvaaman henkilön lailla ”joskin hän teoreettisessa suhteessa on nolla, niin juonittelijana hän on oikeassa elementissään”.[18]

NKP:n keskuskomitean avoimessa kirjeessä sanottiin, että paljastaessaan ”henkilökultin” ja taistellessaan sen seurauksia vastaan NKP:n johto ”asettaa korkealle ne johtajat, jotka nauttivat ansaittua arvonantoa”. Mitä tämä tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että samalla kun NKP:n johtajat polkevat Stalinin jalkoihinsa niin he kohottavat Hrustshevin taivaisiin.

He kutsuvat Hrustshevia, joka ei vielä ollut Lokakuun vallankumouksen aikana kommunisti ja kansalaissodan aikana vasta aloitteleva poliittinen työntekijä ”puna-armeijan aktiiviseksi rakentajaksi”.[19]

He lukevat Hrustshevin ansioksi kunniakkaan voiton Suuressa isänmaallisessa sodassa sanoen, että Stalingradin taistelussa ”Hrustshevin ääni kuului varsin usein”[20] ja että hän oli ”stalingradilaisten sielu”.[21]

He sanovat, että ydinaseistuksen ja avaruustekniikan suuret saavutukset ovat kokonaan Hrustshevin ansiota ja nimittävät häntä ”avaruuden isäksi”.[22] Mutta jokainen tietää, että Neuvostoliiton menestyminen atomi- ja vetypommien valmistuksessa oli neuvostoliittolaisten tiedemiesten ja teknikoiden sekä neuvostokansan suuri saavutus Stalinin johdolla. Avaruustekniikan perusta laskettiin Stalinin aikana. Kuinka nämä merkittävät historialliset tosiasiat voidaan unohtaa? Kuinka kaikki ansio voidaan antaa Hrustsheville?

He ylistävät Hrustshevia, joka on revisioinut marxismi-leninismin perusajatukset ja jonka mielestä leninismi on vanhentunutta, ”loistavana esikuvana, joka on luovalla tavalla kehittänyt ja rikastuttanut marxilaisleniniläistä teoriaa”.[23]

NKP:n johtajat tekevät ”henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” verukkeella juuri sen, mistä Lenin sanoi: ”Vanhojen johtajien tilalle, jotka katsovat tavallisia asioita yleisinhimilliseltä kannalta, nostetaan esiin... uusia johtajia, jotka puhuvat aivan mahdotonta pötyä ja sekasotkua.”[24]

NKP: n keskuskomitean avoimessa kirjeessä parjataan meidän marxilais-leniniläistä kantaamme. Siinä väitetään, että me ”yritämme tyrkyttää muille puolueille sitä järjestystä, sitä ideologiaa ja moraalia, niitä johtamismuotoja ja menetelmiä, jotka kukoistivat henkilökultin aikana”. Tämä huomautus osoittaa jälleen ”henkilökulttia vastaan käytävän taistelun” mielettömyyden.

NKP:n johtajien mukaan Venäjällä oli ”henkilökultin kausi” sen jälkeen kun Lokakuun vallankumous oli murskannut kapitalismin Venäjällä. Tuon kauden ”yhteiskunnallinen järjestelmä” ja ”ideologia ja moraali” eivät siis olleetkaan sosialistisia. Tuon kauden aikana Neuvostoliiton työtätekevä kansa kärsi ”anka-

rasta sorrosta", Neuvostoliitossa vallitsi "pelon, epäilyn ja turvattomuuden ilmapiiri, joka myrkytti kansan elämän"[25] eikä neuvostoyhteiskunta kehittynyt.

Puheessaan neuvostoliittolais-unkarilaisen ystävyysseuran ystävyyskokouksessa heinäkuun 19. päivänä 1963 Hrustshev käsitteli laajasti sitä, mitä hän nimitti Stalinin "terrorivallaksi". Hän sanoi, että Stalin "ylläpiti valtaansa kirveellä". Hän kuvasi Stalinin aikaista yhteiskunnallista järjestystä seuraavin sanoin: "...tuolloin ei työhön lähtevä mies useinkaan tiennyt palaisiko hän kotiin, näkisikö hän jälleen vaimonsa ja lapsensa."

"Henkilökultin aika" sellaisena kuin NKP:n johto sen kuvaa oli aikaa, jolloin yhteiskunta oli "vihattavampi ja barbaarisempi" kuin feodalismin tai kapitalismin kaudella.

NKP:n johdon mukaan proletariaatin diktatuuri ja sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä, jotka syntyivät Lokakuun vallankumouksen tuloksena eivät poistaneet työtätekevän kansan sortoa eivätkä jouduttaneet neuvostoyhteiskunnan kehitystä useitten vuosikymmenien aikana. Vasta sen jälkeen kun NKP:n 20. edustajakokous ryhtyi "taisteluun henkilökulttia vastaan", "raskas sorto" poistettiin työtätekevien harteilta ja "neuvostoyhteiskunnan kehitys" nopeutui "yht'äkkiä".[26]

Hrustshev sanoi: "Olisipa Stalin kuollut kymmenen vuotta aikaisemmin!"[27] Jokainen tietää että Stalin kuoli v. 1953. Kymmenen vuotta aikaisemmin, siis v. 1943 se olisi tapahtunut hetkellä, jolloin Neuvostoliitto aloitti vastahyökkäyksenä Suuressa isänmaallisessa sodassa. Kuka silloin halusi Stalinin kuolevan? Hitler!

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa ei ole suinkaan uutta, että marxismi-leninismin viholliset panettelevat proletariaatin johtajia ja yrittävät kaivaa maata työväestön asian

alta käyttämällä tunnuksia kuten ”taistelu henkilökuntia vastaan”. Se on likainen temppu, jonka tarkoituksen ihmiset oivalsivat jo kauan sitten.

Ensimmäisen Internationaalin aikana vehkeilijä Bakunin käytti samanlaista kieltä hyökäten Marxin kimppuun. Voittaakseen mielistelemällä Marxin luottamuksen hän ensin kirjoitti tälle: ”Olen oppilaanne ja ylpeä siitä.”[28] Myöhemmin, kun hänen juonensa I Internationaalin johdon kaappaamiseksi oli epäonnistunut hän parjasi Marxia: ”Saksalaisena ja juutalaisena hän on kiireestä kantapäähän autoritaarisen politiikan kannattaja”[29] ja ”diktaattori”.[30]

Toisen Internationaalin aikana luopio Kautsky käytti samanlaista kieltä hyökätessään Leniniä vastaan. Hän panetteli Leniniä verraten häntä ”monistien jumalaan”[31], joka oli ”saattanut marxismin ei vain valtionuskonnon, vaan keskiaikaisen itämaisen uskonnon asemaan”.[32]

Kolmannen Internationaalin aikana luopio Trotski käytti samanlaista kieltä hyökätessään Stalinia vastaan. Hän sanoi, että Stalin oli ”hirmuvaltias”[33] ja että ”byrokraatti Stalin levitti alaarvoista johtajakulttia yhdistämällä pyhyyden johtajaan”.[34]

Revisionistinen Titon ryhmittymä käytti samanlaista kieltä hyökätessään Stalinia vastaan. He sanoivat, että Stalin oli ”diktaattori” ”ehdottoman yksinvallan järjestelmässä”.[35]

On selvää, että NKP:n johdon ”taistelu henkilökulttia vastaan” on peräisin Bakuninilta, Kautskylta, Trotskilta ja Titolta, jotka käyttivät sitä hyökätäkseen proletariaatin johtajia vastaan ja horjuttaakseen proletariaatin vallankumouksellista liikettä.

Mutta koskaan kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa eivät opportunistit ole kyenneet panettelullaan kieltämään Marxia, Engelsiä tai Leniniä, eikä Hrustshevkaan kykene panettelullaan kieltämään Stalinia.

Kuten Lenin huomautti: ”Etuoikeutettu asema ei voi taata sitä, että panettelu onnistuu.”

Hrustshev onnistui käyttämään hyväkseen etuoikeutettua asemaansa ja poistamaan Stalinin ruumiin Leninin mausoleumista, mutta hän ei milloinkaan onnistu poistamaan Stalinin kuvaa neuvostokansan ja koko maailman kansojen mielistä.

Hrustshev voi käyttää hyväkseen etuoikeutettua asemaansa revisioidakseen marxismi-leninismiä tavalla tai toisella, mutta hän ei milloinkaan onnistu kumoamaan marxismi-leninismiä, jota Stalin puolusti ja jota koko maailman marxilais-leniniläiset puolustavat.

Haluaisimme vilpittömästi neuvoa toveri Hrustshevia: toivomme teidän oivaltavan virheenne ja palaavan vääriltä tieltänne marxismi-leninismin tielle.

Eläköön Marxin, Engelsin, Leninin ja Stalinin suuret vallankumoukselliset opit!

VIITTEET:

[1] Lenin, ”Muutamia huomautuksia P. Maslovin ’vastaukseen’ johdosta”, LKT 15.248

[2] Lenin ”Esipuhe Voinovin (A. Lunatsharskin) kirjaseen ’Puolueen suhteesta ammattiliittoihin’”, LKT 13.152

[3] Lenin, ”Publisistin kirjoituksia” Valitut teokset, englanninkielinen laitos, International Publishers, New York 1943, osa 10, s. 312

[4] Sama, s. 313

[5] N. S. Hrustshev, Keskustelu Kiinan kommunistisen puolueen delegaation kanssa 22.10.1961

[6] N. S. Hrustshev, Puhe Neuvostoliiton hallituksen toukokuun 1. päivän vastaanotolla 1962

[7] N. S. Hrustshev, Keskustelu KKP:n delegaation kanssa 22.10.1961

[8] N.S. Hrustshev, Vastaus J. F. Kennedyn kirjeeseen 28.10.1962

[9] N. S. Hrustshev, Vastauksia Pravdan ja Izvestijan päätoimittajien kysymyksiin, Pravda 15.6.1963

[10] N. S. Hrustshev, ”Stalin ja Neuvostokansojen suuri ystävyys”, Pravda 21.12.1939

[11] N. S. Hrustshev, Puhe NKP(b):n 18. edustajakokouksessa, Pravda 15.3.1939

[12] N. S. Hrustshev ja muita, Kirje kaikille Neuvostoliiton Puna-armeijan upseereille ja sotilaille, Pravda 13.5.1945

[13] N.S. Hrustshev, ”Stalin ja neuvostokansojen suuri ystävyys”, Pravda 21.12.1939

[14] N. S. Hrustshev, ”Stalinilainen ystävyys kansojen välillä — maamme voittamattomuuden tae”, Pravda 21.12.1949

[15] Lenin, ”Esipuhe N. Buharinin kirjaseen ’Maailmantalous ja imperialismi’”, LKT 22.94

[16] Lenin, ”Liikkeemme päivänpolttavat tehtävät”, LVT 1.268

[17] Lenin, ”Kirje Saksan kommunisteille”, LKT 32.518

[18] ”Karl Marx F. Boltelle 23.11.1871”, ME 2.385

[19] ”Elämä kansan hyväksi”, Zarija Vostoka 17.12.1961

[20] ”Puolueen luoma ja kasvattama”, Agitator no 2, 1963

[21] V. I. Tshuikov, Puhe Suuren Isänmaallisen Sodan 20. vuosipäivän paraatissa, Pravda 22.6.1961

[22] G. S. Titov, Puhe NKP:n 22. edustajakokouksessa 26.10.1961

[23] A. N. Kosygin, Puhe NKP:n 22. edustajakokouksessa 21.10.1961

[24] Lenin, ”’Vasemmistolaisuus’ lastentautina kommunismissa”, LVT 4.205

[25] Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitean avoin kirje kaikille puoluejärjestöille, kaikille Neuvostoliiton kommunisteille 14.7.1963

[26] Sama

[27] N. S. Hrustshev, Puhe neuvostoliittolais-unkarilaisessa ystävyysparaatissa Moskovassa 19.7.1963

[28] M. A. Bakuninin kirje Karl Marxille 22.12.1868, Die Neue Zeit no 1, 1900

[29] Franz Mehring, ”Karl Marxin elämänkerta”, englanninkielinen laitos, Covici Friede Publishers, New York 1935, s. 429

[30] ”Engels A. Bebelille 20.6.1873”, ME 2.393

[31] K. Kautsky, ”Sosialidemokratia vastaan kommunismi”, englanninkielinen laitos, Rand School Press, New York 1946, s. 54

[32] Sama, s. 29

[33] L. Trotski, ”Stalin, arvio miehestä ja hänen vaikutusvallastaan”, englanninkielinen laitos, Harper&Brothers, New York and London 1941, s. 420

[34] L. Trotski, ”Stalinilainen byrokratia ja Kirovin murha”, Kirovin murhasta, englanninkielinen laitos, Pioneer Publishers, New York 1956, s. 17

[35] Edvard Kardelj, ”Viisi vuotta myöhemmin”, Borba 28.6.1953

Julkaistu suomeksi teoksessa
”Revisionismin valtaannousu Neuvostoliitossa”.
Marxilais-leniniläiset Ryhmät. Demopaino, Helsinki 1974